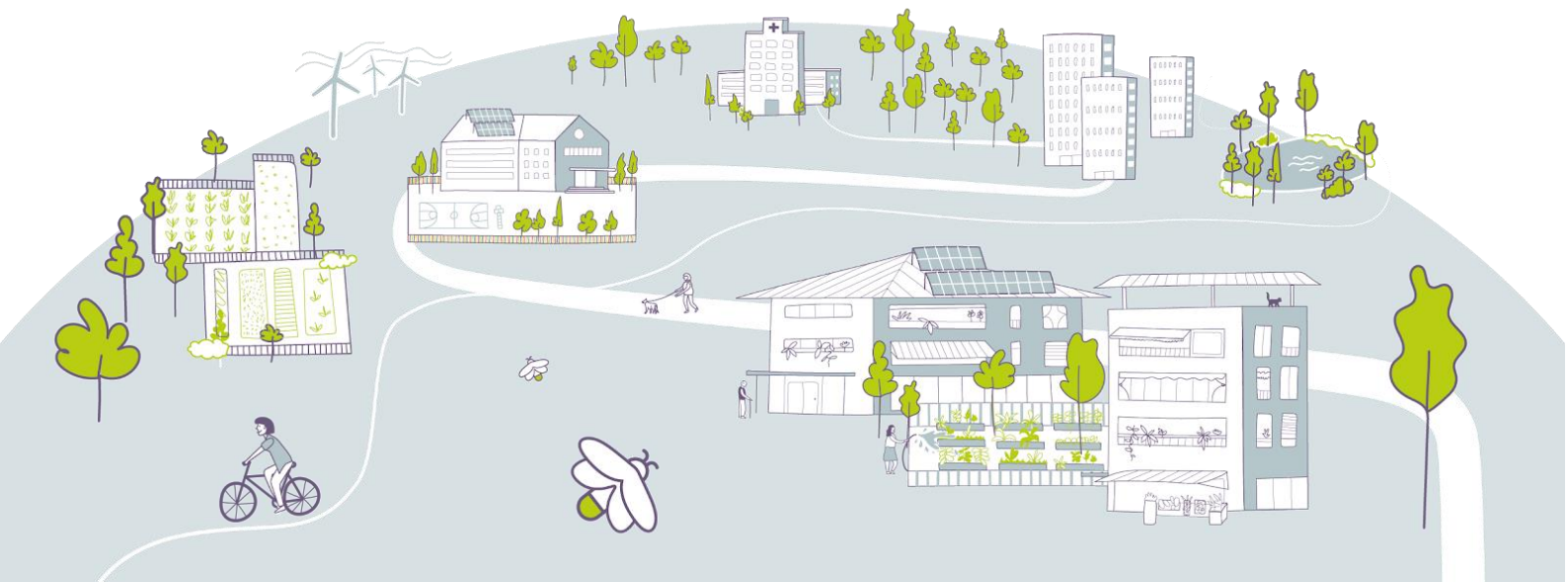

**Инструменти за улесняване за
засилено сътрудничество между
заинтересованите страни при
планирането на прехода към
чиста енергия**

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Защо инструментите за улесняване са важни	4
Какви инструменти за улесняване са полезни за ангажиране на гражданите в бъдещето на енергетиката	6
1. За да започнете и да разчупите леда	7
Лични представяния	7
Представяне по двойки	8
Настаняване (Как си)	9
Игра с лични предмети	9
Архивно пространство	11
За деца!	Error! Bookmark not defined.
Казвам се ____ и харесвам ____	Error! Bookmark not defined.
Въоръженият	Error! Bookmark not defined.
Харесвате ли съседите си?	Error! Bookmark not defined.
2. Да вдигнете гласове и ръце	13
Кръг от гласове	13
Малки групи или слушане по двойки	13
Идеабури	17
Състезание с бележки	17
3. Да копаяш дълбоко	19
Бъдещи сценарии	19
Точки за приоритизиране	20
Карта на хората	21
Графично улесняване	22
4. За да завършим	27
Напускане	27
Затваряне на кръга и изводи	27

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Защо инструментите за улесняване са важни

Преходът към чиста енергия е сложен и многостранен процес. Това изисква активното **участие на широк спектър от заинтересовани страни**, вариращи от държавни органи и организации от частния сектор до местни общности и отделни крайни потребители. **Ангажирането на тези разнообразни групи е от решаващо значение, за да се гарантира, че получените политики са справедливи, приобщаващи и отговарящи на нуждите на всички засегнати страни.** Този процес на ангажиране обаче не е лишен от предизвикателства. Това изисква **промяна в енергийната култура** и често води до навигиране в конфликтни интереси и гледни точки.

Една от основните цели на включването на заинтересованите страни е да **се насърчи разработването на публични политики, които подкрепят справедливия преход към чиста енергия (СЕТ).** Това изисква не само събиране на обратна връзка, но и проектиране и улесняване на сложни процеси на участие. Тези процеси трябва да позволяват на участниците с различни интереси да участват в съдържателен диалог, който информира и влияе върху политическите решения. По този начин създателите на политики могат да гарантират, че гласовете на всички заинтересовани страни са чути и че разработваните политики отразяват широк консенсус.

На местно равнище ефективната ангажираност гарантира, че заинтересованите страни влияят и оформят политиките, насърчавайки местната ангажираност и приемане. Инструментите за улесняване ще помогнат на субектите да поставят цели и **да идентифицират нуждите**, да реагират на реакциите, да изградят консенсус и социално приемане и непрекъснато да се усъвършенстват.

Чрез използването на тези инструменти организациите могат да подобрят сътрудничеството и да стимулират успешни преходи към чиста енергия.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Разходка в квартала в Орба
(Местен план за действие, 2022 г., Валенсия, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Какви инструменти за улесняване са полезни за сътрудничеството със заинтересованите страни

Има **много инструменти, които са полезни за процес на участие**, който има за цел да включи множество заинтересовани страни в планирането на прехода към чиста енергия.

По-долу е компилация от някои инструменти, които са тествани в различни процеси на участие и имат за цел да се справят с различни фази:

За да започнете и да разчупите леда сред участниците

Да вдигне всички гласове и ръце

За да се задълбочите в тема или сложност

За да завършим

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

1. Да започнете и да разчупите леда сред участниците

Хората се ангажират с различни желания, страхове, несигурност, ценности, очаквания...

Емоциите на щастие, мотивация, гняв или изненада може да са ги накарали да участват в процеса. Като фасилитатори е **изключително важно да обърнете внимание на всички тези вътрешни движещи сили** и съответно да проектирате процеси на участие.

Един от най-важните ключове за успешни процеси на участие е да **се създадат удобни пространства** и близост между участниците. Подготовката на сцената за сесия е от решаващо значение за участниците наистина да се ангажират, да изразят своите идеи, въпроси, опит и притеснения.

Не се потапяйте направо в съдържанието на уъркшопа от самото начало, отделете малко време за споделяне на информация и създаване на приветливо пространство.

Най-малкото хората трябва да знаят къде са тоалетните! Повечето участници също ще се възползват от малко опознаване. **Отделянето на време за изграждане на доверие** и взаимоотношения позволява на хората да споделят повече.

Повторете информацията за процеса и динамиката на семинара. В семинара фасилитаторите могат да имат повече информация за процеса, отколкото участниците. Важно е фасилитаторите **постоянно да се позовават защо участниците са там**, за какво е тази сесия и целият процес на участие. Особено в началото и края е важно да обясните на какъв етап от процеса се намирате, **колко дълго ще бъде сесията, каква динамика ще се случи**. Цялата тази информация трябва да бъде ясна, за да могат участниците да се включат, разберат и прегърнат процеса.

Винаги е хубаво да се брои с "убежище" пространство, което може да бъде маса с няколко бутилки вода, сокове или открита зона за хора, които имат нужда от почивка по време на сесията.

Лични представяния

- Много хора ще бъдат по-спокойни, ако знаят малко повече информация за всички останали в стаята. Тази динамика е истински ледоразбивач!
- Процес:
 - Седнал или изправен в кръг, всеки човек получава възможност да се представи на свой ред. Например, можете да помолите всеки човек да

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

обясни в едно изречение защо е дошъл на семинара или каква е връзката му с темата, която се разглежда (енергия, изменение на климата, технологии). Можете също така да добавите по-малко "интензивни" въпроси като "Къде живеете?" или "Кое е любимото ви място в града?".

- Ръкопляскането, след като всеки човек се представи или след като всички го направят, може да създаде усещане за празнуване на началото на процеса.

Пространство за участие, изслушване и сближаване между жените (Проект Imagina Madrid, 2019 г. в Мадрид, Испания)

Представяне по двойки

- Представянето по двойки дава възможност на хората да проведат по-задълбочен въвеждащ разговор с още един човек, с по-кратко представяне на цялата група като последващо действие.
- Процес
 - Помолете хората да се сдвоят с хора, които не познават или познават по-малко добре.
 - В двойките си хората се редуват да се представят един на друг. Можете да предоставите набор от въпроси, които да подканят хората. Въпросите могат да включват причините, поради които човекът е там, какво се надява да научи или постигне по време на събитието и какви проблеми/нужди има във връзка с енергията.
 - След това фасилитаторите канят хората да представят партньорите си на цялата група. Човекът, който представя партньора си, може да се почувства неловко, но също така генерира забавни моменти, които създават атмосфера на близост.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Работилница за публичното пространство (Logroño Open Streets, 2019. Logroño Испания)

Настаняване (Как си)

- Проверките могат да помогнат на хората да се опознаят, особено ако се правят редовно.
Проверките също могат да бъдат добър начин за хората да изразят разсейването си и да настроят
Като оставим ги настрана.
- За някои хора фокусирането върху чувствата им може да им помогне да бъдат по-осъзнати
на това, от което се нуждаят, за да се чувстват по-добре.

ПРОЦЕС

- А. При регистрацията всеки човек споделя нещо за това как е. Това може да бъде много кратко, например една или две думи за това как се чувстват в този момент. По-конкретна проверка може да бъде фокусирана върху чувствата на хората относно процеса на участие в проекта.
- Б. Чуването на хората може да помогне на другите в групата да приемат нещата по-малко лично - например, ако някой изпитва затруднения, другите може да са готови да му простят, че са били нетърпеливи на среща.
- В. И накрая, това може да помогне на фасилитатора да прочете настроението на стаята - например, ако много хора се тревожат за едно и също нещо, тогава то може да бъде поставено на дневен ред.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Ilustración 1. Дискусионна група за зелени работни места (По-зелено бъдеще, 2022 г. Мадрид, Испания)

Игра с лични предмети

- Забавен начин да накарате участниците да се опознаят и да създадат уютна среда е чрез представяне на себе си, като донесат предмет и споделят нещо лично
- ПРОЦЕС
 - А. Помолете участниците предварително да донесат предмет, който за тях означава енергия/изменение на климата/грижа за околната среда/устойчивост (или всяка тема, с която бихте предпочели да започнете). Ако има хора, които не са успели да планират какво да донесат, те могат да използват каквото имат в себе си. Те могат да извадят нещо от чантата, джоба, портфейла си...
 - Б. Застанал в кръг, всеки трябва да остави предметите си в маса в средата. Един човек трябва да избере един обект и този, на когото принадлежи, представя името му и обяснява за обекта и защо го е избрал. След това този човек избира друг обект и процесът продължава, докато няма обекти в таблицата. Можете да ръкопляскате веднага след като всички се представят и възразяват.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Лична игра с тийнейджъри за изменението на климата и хранителните системи
(Проект "Хранителна вълна", 2022 г., Мадрид, Испания)

Архивно пространство

- Семинарите следва да имат конкретни цели, които спомагат за постигането на по-обща цели на целия процес на участие; участниците обаче могат да повдигнат въпроси или идеи, които се отклоняват от намерението на сесията.
- ПРОЦЕС:
 - А. За да сте в крак, докато разпознавате други теми, въображаемият архив може да помогне. Това може да бъде голям лист хартия на стената, където фасилитаторите могат да пишат теми, към които да се подходи в други моменти. Това гарантира, че всички идеи и въпроси се записват и участниците не се чувстват пренебрегнати.
 - Б. Оставете време в края на семинара или дневния ред на срещата, за да се справите с архивното пространство. В противен случай не забравяйте да включите тези въпроси/притеснения в отделен семинар или разговор.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Ilustración 2. Семинар за междуетделно архивно пространство (проект URBREATH, 2024 г., Мадрид, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

2. Да вдигнете гласове и ръце

Някои инструменти за улесняване също могат да помогнат за повишаване на участието на различни хора..., екстроверти и интроверти, мъже и жени, хора от различни възрасти или опит и експертиза. Опознаването на идеи, възприятия, желания на различни хора ще бъде много обогатяващо!

Ролите на половете също са склонни да свързват женствеността с по-тишината, а мъжествеността с повдигане на повече идеи или съмнения и заемане на повече пространство. За да се предотврати монополизирането на работилницата от малка група, могат да се използват няколко инструмента за улесняване. **Фасилитаторите може също да се наложи да прекъсват участниците**, за да чуят повече гласове.

Ако броят на хората е много голям, той може да бъде разделен на групи, които работят едновременно. Ще се опита колкото е възможно **групите да са смесени и представителни**, тоест с хора от различни възрасти, произход, проучвания и т.н. Във всяка група може да има **човек, който да отговаря за събирането на приносите** и по-късно те ще бъдат споделени, така че всеки да има информацията.

В някои случаи може да се наложи да се създадат несмесени групи или групи с някаква обща характеристика, ако хората не се чувстват комфортно да говорят в общото пленарно заседание поради работа с чувствителен въпрос, например.

Кръг от гласове

- Кръг от гласове от всички участници гарантира чуване от всички в стаята по една и съща тема. Всеки се редува да говори по дадена тема без прекъсване или коментар от други хора.
- Кръговете помагат за изравняване на участието и дават на всеки ясно пространство да изрази мнението си.
- ПРОЦЕС
 - Ясно посочете каква е темата на кръга и определете времеви лимит за изказване. Ако някой надвиши времето твърде много, прекъснете, като го помолите да завърши, за да даде място на другите.
 - Дайте възможност на всеки човек на свой ред да говори. Можете или да обиколите кръга на свой ред, или да направите кръг с пуканки, където хората вървят в произволен ред, когато са готови.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Ilustración 3. Семинар за бъдещи сценарии (ManzaEnergía, 2022. Мадрид, Испания)

Брейнсторминг

- Инструмент за разпалване на творческо мислене и бързо събиране на голям брой идеи. Може да се използва за две различни цели:
 - **Решаване на проблеми и вземане на решения:** мозъчната атака помага да се отворят много възможности, вместо да се зациклят на първата идея, която някой е хрумнал. Това може да подкрепи креативността и мисленето извън кутията. Идейните бури също така правят място за по-голямо разнообразие от хора, които да представят своите идеи. Ако винаги избирате първата възможност, сте склонни да губите приноса на по-рефлексивни мислителни или на всеки друг, който е по-бавен в представянето си.
 - **Обединяване на знания:** мозъчната атака може да помогне да разберете какво хората вече знаят по дадена тема. Например, в уъркшоп този формат позволява на групата да сподели своите знания и креативност без принос "отгоре надолу" от страна на фасилитатора.
- ПРОЦЕС
 - A. Посочете, че въпросът е мозъчна атака. За допълнителна яснота го напишете в средата на голям лист хартия или бяла дъска.
 - B. Помолете хората да изложат всичките си идеи възможно най-бързо – без да ги цензурирате или обсъждате. Непрактичните идеи са добре дошли – те могат да предизвикат повече възможности.
 - B. Накарайте един или двама водещи бележки да запишат всички идеи, където всеки може да ги види. Като алтернатива хората могат да напишат идеите си на постове и да ги залепят на стената, докато ги призовават.
- **Да сте наясно с**
 - Мозъчната атака работи най-добре, когато няма дискусия или коментар на идеите на други хора. Хората могат да бъдат възпрепятствани, ако чувстват, че идеите им са критикувани. Обсъждането на идеи също може да забави потока от нови възможности. Насърчете участниците да

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

въздържат коментарите си за идеите на други хора. Структурираното мислене и организиране могат да дойдат след това.

Ilustración 4. Семинар за мозъчна атака по плана за мобилност (ПУГМ Vilagarcía de Arousa, Испания)

Малки групи или слушане по двойки

- Този инструмент създава пространство, където всеки е чул, позволявайки на участниците да изследват и формулират собствените си мисли или чувства по даден въпрос без прекъсване. Може да помогне на хората да се съберат и консолидират мислите си преди групово дискусия. Това е особено полезно, ако темата е сложна или има вероятност да предизвика силни чувства. Този инструмент може да се използва и като упражнение за уъркшоп за хората да практикуват уменията си за слушане.
- ПРОЦЕС
 - А. Разделете се по двойки или малки групи. Решете кой ще говори пръв и кой ще слуша.
 - Б. Говорещият говори за своите мисли или чувства по въпроса, който сте избрали. Някои хора може да се чувстват неловко да говорят дълго време - напомнете им, че не е нужно да произнесат перфектна реч, просто кажете на глас някои от нещата, които са в ума им! И, разбира се, не е нужно да казват нищо, което не им е удобно да споделят.
 - В. Слушателят отделя цялото си внимание на мислителя, без да го прекъсва или коментира. Те могат да осигурят внимателна и подкрепяща атмосфера чрез зрителен контакт, език на тялото, окуражаващи шумове, усмивки и кимвания. Те трябва да оставят място за паузи, без веднага да се трупат с въпроси. Въпреки това, ако мислителят се затрудни, слушателят може да опита отворени въпроси като: "Какво мислите за това? Защо мислиш така?"
 - Г. Слушателят може да предложи резюме в края, за да провери разбирането и да увери говорещия, че е бил чул.
 - Д. След определено време (една - четири минути обикновено са достатъчни) мислителят и слушателят си разменят ролите.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Ilustración 5. Пространство за споделяне на предложения (Clever Cities, 2018. Мадрид, Испания)

- **Друг вариант е динамиката на World Coffee**
 - А. Избира се голямо пространство, в което може да се постави поредица от маси; В зависимост от броя на участниците ще са необходими повече маси. Идеята е участниците да бъдат разпределени в групи от 4 души.
 - Б. Важен въпрос е поставен във връзка с проекта и целите на сесията, по който трябва да се проучат различни гледни точки.
 - В. Установете 3 или 4 кръга разговор и прогресивни кръгове от 20 до 30 минути. Хората сменят масите по време на кръговете (на всяка маса остава домакин, за да събере коментарите от всяка група), насърчавайки създаването на широка мрежа от връзки, които са вплетени за кратък период от време.
 - Г. Тези кръгове са последвани от размисли на цялата група. Участниците са помолени да отделят няколко минути, за да обмислят какво се е случило от техните кръгове на кафе; какво е било най-значимо за тях и какви идеи и проекти могат да бъдат извлечени от тези разговори.

Ilustración 6. Групи за обсъждане на различни предложения (Промислен план, 2019 г. Мадрид, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Състезание с бележки

- Това е начин да се извади голямо количество информация много бързо и да се увеличи енергията и нивата на участие.
Например, изпълнението на това упражнение на тема "Какво оценявам в тази група / Какво бих искал в резултат на този процес" може да работи добре в началото на деня на видението, събирайки голямо количество положителна информация.
- ПРОЦЕС
 - А. Дайте на всеки купчина постове и химикалка. Кажете на групата, че имат X минути, за да изпълнят задачата – обикновено са достатъчни 1 до 3 минути.
 - Б. Помолете ги да напишат отделни идеи върху различни бележки и да ги подредят в дълга линия. Целта е да направите опашката възможно най-дълга или да стигнете от единия край на стаята до другия. Всеки, който не може да се движи лесно или да слезе на пода, има възможност да даде своите публикации на някой друг, за да добави към линията.
 - В. Когато времето изтече, помолете групата да спре. Всеки може да се движи, за да види какво е написано, или фасилитаторът/член на групата може да прочете публикацията. За състезателен вариант участниците могат да бъдат в отбори с еднакъв размер и да се състезават, за да видят кой може да получи най-дългата опашка за времето. Неща, които трябва да знаете : Имайте предвид , че такава бърза игра не позволява на много хора да мислят творческо или аналитично. По-добре е за бърза ревизия на позната тема.

Диагностична работилница
(Местен план за действие, 2022 г., Валенсия, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Фигура 7. Работилница за изграждане на общност (ManzaEnergía, 2021. Мадрид, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

3. Да се задълбочите в тема или сложност

Едно от най-големите предизвикателства в процеса на участие е да се задълбочите в проблемите или сложните теми като скрити нужди или нови идеи за социокултурна промяна по отношение на енергийната система. За тази цел определени методи могат да помогнат на групите да се задълбочат в сложността.

По всяко време трябва да е ясно какви са основните цели на сесията и на целия процес.

Бъдещи сценарии

- Този инструмент служи за разработване на желани и нежелани бъдещи сценарии от хора, които мислят еднакво и различно. По време на семинарите сценариите ще бъдат обсъдени с и между икономическите, политическите, кварталните и социалните участници, за да се насърчат стратегическите разговори и да се помогне за определянето на пътна карта за постигане на бъдещето, желано от местните участници. Комбинирането на изграждането на сценарии с процеса на вземане на решения за разработване на стратегия може да помогне на местните заинтересовани страни да разберат как да управляват бъдещето си. В идеалния случай съчетава 2 големи сесии; въпреки това, той може да бъде променен, за да заема само една работилница.
- ПРОЦЕС:
 - А. За първия семинар групиране на участниците в хомогенни групи, за да се насърчат дискусиите между хора със сходни възгледи и опит. Това се различава в зависимост от типовете участници и може да се наложи фасилитаторите да проведат интервюта предварително, за да идентифицират разликите. Някои примери за групи могат да бъдат: общински служители, експерти по енергетика, неексперти по енергетика, но технологично грамотни, и неексперти в областта на енергетиката и технологично неграмотни.
 - А. Помолете всяка хомогенна група да работи върху характеризирането на два средносрочни сценария за бъдещето, за това какво биха искали да се случи и бъдещето, от което се страхуват, че може да се случи и биха искали да избегнат през следващите 4-8 години. Във втората част линиите на действие са обединени, за да се придвижат към желаното бъдеще, установено преди. Накрая ги поканете да добавят заглавие към всяка предвидена примерна ситуация.
 - Б. След като бъдещите сценарии бъдат характеризирани в групи по афинитет, всички групи ще работят заедно.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

- Б. Във втория семинар за бъдещи сценарии се работи в смесени групи за разработване на действия за постигане на желаното бъдеще. Дебатът във всяка група следва да се ръководи от поредица от въпроси, адаптирани към групите, които се формират, за да се гарантира, че заключенията включват конкретни предложения за действие. Тези въпроси могат да бъдат в духа на: Какви действия можем да инициираме днес, за да преминем към желания сценарий; какви хора или групи имат капацитета да ги инициират; какви препятствия могат да се срещнат; Как могат да бъдат преодолени?

Семинар за бъдещи сценарии

(План за устойчива мобилност на Хондарибия, 2018 г., Страната на баските, Испания)

Точки за приоритизиране

- Този инструмент помага да се съкрати дълъг списък от опции до нещо по-управляемо, например за избор на няколко предложения от мозъчна атака, върху

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на

Co-funded by the
European Union

по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

- които да се съсредоточим. Той създава по-подробна визуална картина, отколкото да молите хората да вдигнат ръце.
- Това също е начин да накарате хората да се раздвижат, ако са седнали от дълго време. Уверете се, че сте включили опция за хора, които не искат да се движат, например могат да инструктират някой друг да постави точките си.
 - ПРОЦЕС:
 - А. Напишете списък с идеите.
 - Б. Дайте на всички еднакъв брой точки, 1–6 обикновено работи. Точките могат да бъдат стикери от два различни цвята, за да маркират споразумението или несъгласието с идеята.
 - В. Хората могат да "похарчат" точките си за приоритетните си елементи. Ако дадете няколко точки или стикери, хората имат избор да ги похарчат всички за един артикул, който смятат за наистина важен/спешен, или да ги разпределят в няколко опции.
 - Г. В кръг прочетете кои са най-съгласните и несъгласните идеи и попитайте най-често срещаните кой мисли така и защо. Финализирайте, като подчертаете най-важните резултати и как те ще бъдат използвани за следващите стъпки на процеса.

Работна среща по предложение или градоустройство
(Местен план за действие, 2022 г., Валенсия, Испания)

Карта на хората

- Те могат да помогнат за изследване на различните гледни точки или нужди около даден проблем в групата. Хората в група се поставят някъде по физическа линия или квадрат, за да покажат колко силно са съгласни или не са съгласни с твърдение, създавайки карта на хората по определена тема.
- Картите на хората често се използват, за да внесат различия в желанията или мненията. В обикновен разговор хората може да не говорят, ако смятат, че останалата част от групата няма да се съгласи с тях. В линията на спектъра получавате индикация къде се намират всички в групата - което след това може да бъде отправна точка за повече дискусия.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

- Измерване на различни ценности за участие в проекта: Ако имате няколко възможни идентифицирани ценности (общност, околна среда, икономика и социална), линиите на спектъра могат да ви помогнат да разберете за кои от тях хората имат най-много енергия. Това може да се окаже ясен фаворит. Като алтернатива, това може да бъде трамплин за повече проучване, например "Какво трябва да променим в тази идея, за да повишим нивото ви на ангажираност?"
- ПРОЦЕС
 - А. Създайте въображаема или реална линия (ако искате да работите с 2 идеи) или квадратна (ако искате да работите с четири). Креда или маскираща лента на пода са добри за вътрешни пространства. Маркирайте във всеки край стойностите или елементите, с които искате участниците да се идентифицират.
 - Б. Очертайте обсъждания въпрос и го формулирайте в изявление, така че те да се позиционират по линията според своите възгледи. Те могат да изпробват няколко места, преди да направят окончателен избор.
 - В. Поканете участниците да споделят своите гледни точки и чувства с групата. Повторете това упражнение с други твърдения, които изследват обсъждания въпрос и вижте дали и как се променят гледните точки на хората.

Работилница за карта на хората (Индустриален план, 2019 г. Мадрид, Испания)

Графично улесняване

- Графичното улесняване е набор от техники, които се въртят около преобладаващото използване на визуални инструменти (изображения, рисунки, карти и други графични елементи) за предаване, производство и съвместен анализ на идеи в рамките на конкретна фокусирана група от хора.
- Процеси за използване на колективната интелигентност за търсене на алтернативи и генериране на предложения за ключови енергийни и климатични предизвикателства на общината. Техниките за графично улесняване са процедури, които изследват емоционалния и задействащ капацитет на графичните инструменти и действията около тях. Рисуването по-специално, когато се практикува в компанията на другите, докато се фокусира върху конкретни въпроси, е имплицитна и емоционална дейност, която предизвиква и насочва изследване и въображение. В идеалния случай тези техники

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

трябва да бъдат интегрирани в по-широка методология и координирани от технически екип, работещ по въпросния процес. Дори ако екипът е отговорен за обмена на мнения между участниците и за подпомагането на разясненията, когато е необходимо, той не трябва да установява строг ред или ритъм единствено заради придвижването на дискусиата напред. Напротив, екипът трябва да бъде чувствителен към неясноти и по-малко интелектуални съдържания и интерпретации, към това, което се подразбира или не е изречено на глас, към мълчаливото знание, необходимо в процесите на колективно творчество - такова, което рядко се изразява с думи, но оставя следи на хартия. Полезно е да запомните, че вербалният език има няколко канала (слухов и проприоцептивен) и че има и невербални езици, които се проявяват чрез движение и визуални канали. В този смисъл графичното улесняване е полезно за отваряне на алтернативни средства за комуникация и за поддържане на баланса между нуждите на участниците, самия процес и целите, които трябва да се постигне.

- ИНСТРУМЕНТИ:

- **Графичен запис.** Визуални репортажи на живо с рисунки и думи, които записват и разказват в реално време една ситуация или събитие. Той съчетава идеята за кратък разказ с тази на диаграмата, създавайки приказка, като поставя идеите пространствено в нелинеен ред. Може да се направи чрез скица частно или публично, с особеността, че се извършва в голям формат, видим за всички.

Семинар за проектиране на маршрут (План за устойчива мобилност на Хондаррибия, 2023 г. Страната на баските, Испания)

- **Видео писане.** Визуален разказ, базиран на анимиран видеоклип, в който илюстрации и думи са нарисувани и написани по сценарий и често придружени от глас зад кадър.
- **Методът на Ливингстън.** Тази дейност приема формат на игра. Техникът рисува на ръка проект или идея, следвайки инструкциите на участниците. Техникът действа като послушен чертожник на инструкциите на участниците, но той или тя е наясно с ограниченията на формата и мащаба, които обуславят разглеждания дизайн.
- **Визуален шаблон.** Структурирана и илюстрирана диаграма, която трябва да бъде попълнена от група, за да се гарантира, че всички участници могат да следват процеса и неговите стъпки. Използването на голям формат събужда и изостря вниманието на участниците, повишавайки творческия потенциал на групата.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на Европейския съюз по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Обиколка на енергийното училище (ManzaEnergía, 2022. Мадрид, Испания)

- **Ходене и рисуване.** Дейността на открито се състои в критична разходка или дрифт, по време на която участниците използват рисуването като основно средство за изразяване и документиране. Има възможност да го комбинирате с фотография и водене на бележки. Може да бъде полезно да се събере информация по конкретни проблеми или просто да се научи как да наблюдава града и общественото пространство.

Разходка с участие (Проект за лекота, 2022 г. Амстердам, Холандия)

- **Творческо съвместно картографиране.** Съвместните картографии са относително разширена техника за събиране на геореферирана информация по начин на участие. Наскоро те бяха подсилени от дигитални инструменти и инструменти с отворен код като OpenStreetMap или Cmappp. Въпреки това, като се вземат предвид други процедури и слоеве на интерес, картографирането все още има голям творчески и критичен потенциал.
- **Графична интерпретация.** Идеите и проектите, които не са измислени визуално, може да се нуждаят от графичен превод, за да бъдат комуникирани по приятелски начин или да подчертаят някои от техните аспекти.
- **Визуална библиотека.** Набор от рисунки, пиктограми, икони, файлове, стикери, шаблони, конектори, водещи символи и други елементи, които могат да бъдат полезни за сесии или техники за графично улесняване и като поддръжка за друг инструмент.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Представяне на проекта в Общо събрание (Lightness Project, 2023. Мадрид, Испания)

- **Фотоглас.** Общността събира снимки и разкази, направени от участниците, за да превърне техния опит в практически знания.

Фотографска работилница (Photovoice Alcalá de Henares, 2023. Мадрид, Испания)

- **Улични действия с боя.** Фините интервенции за възстановяване на публичното пространство могат да се разглеждат като практики на съвместно рисуване, в които се измисля и изпълнява алтернатива за града. В този случай платното е самата улица.

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

Рисуване на действие на улицата (Карлос Парис, 2018. Мадрид, Испания)

Работилница за детски стенописи в държавното училище (Talaia Alai, 2023. Хондарибия, Испания)

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Co-funded by the
European Union

4. За да завършим

Приключването на сесиите е важна част от всички процеси на участие, тъй като може да бъде ценен спомен за оценка на това как са протекли и да се повторят следващите стъпки. Има няколко инструмента, които могат да се използват, за да се гарантира, че участниците разбират холистичния процес и как семинарите и тяхната ангажираност допринасят за общите цели. Това може да бъде и момент за празнуване на малките или големите постижения на сесията.

Напускане

- Това е подобно на чекиране, но в края на сесията. Това дава възможност на хората да споделят как се чувстват. Това може да е за това как те възприемат, за групата или за това, което е постигнато в сесията.

ПРОЦЕС:

- Напусканията могат да се провеждат в различни формати, например всички заедно или в стил пуканки, или по двойки или малки групи.

Заклучителни стъпки на Общото събрание (Проект за лекота, 2023 г. Мадрид, Испания)

Затваряне на кръга и изводи

- Закриването на семинар или среща е от ключово значение, за да се разберат напълно ключовите изводи и да се уведомят участниците как ще бъдат използвани техните приноси. Динамиката за преpraщане на конструктивно приключване ще позволи на фасилитаторите и участниците да разберат целта и да финализират

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Обмен.

ПРОЦЕС

- А. Застанете или седнали в кръг, помолете хората да помислят върху това, което са научили по време на сесията и как ще приложат това обучение.
- Б. Осигурете на всички химикал и хартия или дори отпечатан формуляр и им дайте определено време да отговорят на няколко въпроса. Помислете кои въпроси биха били най-полезни във вашата среда. Ето няколко примера:
 - Три неща, които научих, три неща, които ще направя.
 - Нещо просто, което ще направя в резултат на тази сесия, и нещо, което ще окаже голямо въздействие (и може да изисква повече усилия)
- В. Когато хората са записали своите точки, можете да ги помолите да споделят някои от тях помежду си, или като цяла група, или в по-малки групи или двойки. Насърчавайте хората да пазят бележките си, за да могат да се позовават на тях в бъдеще.
- Г. Пляскането в края дава усещане за групова сплотеност и постижение и може да бъде добър начин за приключване на сесията. Може да се наложи да се планира датата на следващата среща, семинар или стъпки, които трябва да се предприемат, както и някои цели, които да се постигнат, за да продължите напред в процеса.

Уъркшоп с участие с деца

(Проект за трансформация на училищни площадки и среда, 2019 г., Мадрид, Испания)

Преди и след

- Този инструмент позволява да се оценят качествените промени, произведени с развитието на работилницата
- ПРОЦЕС:
 - А. В края на семинара или фазата на процеса на участие, участниците са помолени да пишат на лист хартия. Те ще трябва да завършат 3 или 4 изречения, както следва: "Мислех си И сега мисля,

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на

по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

че

- Б. Дайте им 10 до 15 минути, за да завършат всяко изречение поотделно и след това ги прочетат в група. Могат да се направят разсъждения върху промените, произведени по отношение на нагласи, знания и т.н. в групата

Междуведомствен семинар за съвместно създаване (проект URBREATH, 2024 г. Мадрид, Испания)

Работилница за съвместно създаване с деца (La Creativa, 2022. Мадрид, Испания)

Диана

- Диана е динамика, която помага да се оценят количествено различни аспекти на семинара.
- ПРОЦЕС:
 - А. Нарисувайте и разделете парче картон на толкова места, колкото искате да оцените (някои идеи са: организация, цели на процеса, съдържание, използвана методология, документация, продължителност на семинарите, ниво на участие, удовлетвореност).
 - Б. Помолете всеки участник да отбележи всеки от аспектите, като вземе предвид повишаването на резултата, тъй като е по-близо до целта.
 - В. След като приключи от всички участници, проведете оценъчна асамблея, за да обмените възприятия, чувства, гледни точки, желания...

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
по Споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

Годишна оценка на процеса (Проект за лекота, 2023 г. Вроцлав, Полша)

Оценка на участието на обучението (Обучение за енергийните общности, 2024 г. Понферада, Испания)

Step-WISE team

Този проект е финансиран от Програмата за научни изследвания и иновации LIFE на
разумение за безвъзмездна финансова помощ No 101120859

